

Parlament České republiky

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

2003

4. volební období

456

Vládní návrh.

kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu Úmluva o styku s dětmi, přijatá ve Vilniusu dne 3. května 2002.

Návrh usnesení

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky souhlasí s Úmluvou o styku s dětmi, přijatou ve Vilniusu dne 3. května 2002.

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

Dne 3. května 2002 přijal Výbor ministrů Rady Evropy na svém 110. zasedání ve Vilniusu Úmluvu o styku s dětmi. Úmluva byla otevřena k podpisu dne 15. května 2003 na 112. zasedání Výboru ministrů Rady Evropy ve Štrasburku. Za Českou republiku Úmluvu podepsal náměstek ministra zahraničních věcí pro mnohostranné vztahy pan JUDr. Pavel Vošalík.

Důvodem k přijetí Úmluvy byly existující potíže se zajištěním styku obou rodičů (popř. jiných blízkých osob) s dětmi, a to zejména v případech kdy děti žijí v jiném státě než osoby, které mají právo styku s dětmi. Úmluva obsahuje řadu praktických ustanovení, jež mohou napomoci řádnému plnění rozhodnutí o styku s dětmi, a která musí smluvní strany aplikovat popř. zapracovat do svých vnitrostátních právních předpisů.

Úmluva o styku s dětmi navazuje na tyto mezinárodní smlouvy: Evropskou úmluvu o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí (publ. pod č. 66/2000 Sb.m.s.), Úmluvu o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (č. 141/2001 Sb.m.s.), Úmluvu o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (č. 34/1998 Sb.) a také na Úmluvu o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.), jakož i na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech.

V článcích 1 - 3 Úmluvy jsou vymezeny předmět Úmluvy, definice pojmů a aplikace zásad.

Úmluva vychází ze základního principu, že dítě má právo na pravidelný styk s oběma rodiči (čl. 4 odst. 1). Tento styk lze omezit nebo vyloučit, pouze je-li to nezbytné v nejlepším zájmu dítěte (čl. 4 odst. 2). Pokud to zájem dítěte vyžaduje, jsou smluvní strany povinny zajistit odborný dohled nad stykem rodiče s dítětem nebo jinou vhodnou formu kontaktu (čl. 4 odst. 3).

V českém právním řádu je tento princip zakotven v § 26 odst. 4 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOR“), který stanoví, že při rozhodování o svěření dítěte do výchovy rodičů soud sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vlohy, schopnosti a vývojové možnosti, a se zřetelem na životní poměry rodičů. Dbá, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi a právo druhého rodiče, jemuž nebude dítě svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti.

Tato úprava vychází z čl. 18 Úmluvy o právech dítěte a z obecného postulátu, aby byla vytvořena co nejširší možnost utváření a upevňování vzájemných vztahů mezi dítětem a oběma jeho rodiči. S tím souvisí povinnost soudu přihlídnout též k tomu, jakou mají rodiče schopnost dohodnout se o výchově dítěte.

Vyžaduje-li to zájem dítěte, může český soud v rozhodnutí, kterým upravuje styk rodiče s dítětem, stanovit, že se s ním tento rodič bude stýkat např. za přítomnosti psychologa nebo sociální pracovnice.

Právo dítěte na péči obou rodičů vyplývá nejen z čl. 18 Úmluvy o právech dítěte, ale i ze zákona o rodině, jež zajišťuje právo na styk dítěte s tím rodičem, jemuž není svěřeno do výchovy (viz § 27 ZOR).

Možnost omezení nebo zákazu styku dítěte s rodičem upravuje v českém právním řádu § 27 odst. 3 ZOR. Tato možnost není vázána na zjištění, že je toto opatření nutné v zájmu zdraví dítěte. Rozhodujícím hlediskem pro posouzení, zda je namístě omezení nebo zákaz styku oprávněného rodiče s nezletilým dítětem, je jeho vliv na psychiku dítěte nebo jeho výchovu. Omezení styku rodiče s nezletilým dítětem tkví v tom, že rodiči, který nemá nezletilé dítě ve své výchově, se zužuje styk s dítětem ve srovnání se stykem vyplývajícím z dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu, popř. se povoluje styk s dítětem za určitých podmínek.

Zákaz styku rodiče s nezletilým dítětem odnímá rodiči, který nemá nezletilé dítě ve své výchově, veškerou možnost styku s nezletilým dítětem. Omezení a zákaz styku rodiče s nezletilým dítětem ve smyslu ustanovení § 27 odst. 3 ZOR jsou zvláštním druhem omezení výkonu rodičovské zodpovědnosti.

Okolnost, že osoba, která má dítě ve své péči, jej nechce vydat, není důvodem k omezení ani zákazu styku dítěte s oprávněným rodičem. Zákon výslovně uvádí, že jestliže jeden z rodičů opakovaně, bezdůvodně a záměrně druhému rodiči ve styku s dítětem brání, lze to považovat za změnu poměrů vyžadující nové rozhodnutí o výchovném prostředí.

Článek 5 Úmluvy upravuje styk mezi dítětem a dalšími osobami dítěti blízkými, zejména s příbuznými. V českém právním řádu je toto právo zakotveno v § 27 odst. 4 ZOR. Toto právo je vyjádřením zásady, že je ku prospěchu dítěte stýkat se se všemi členy rodiny, kteří k němu mají blízký citový vztah, a naopak k nimž i dítě má vybudovány pevné citové vazby.

Článek 6 vyžaduje, aby dítě, které má podle vnitrostátních předpisů dostatečnou schopnost chápat situaci, bylo náležitě informováno, konzultováno, mohlo vyjádřit svůj názor a k jeho názoru bylo při rozhodování o něm přihlíženo.

V českém právním řádu je základní ustanovení o právu dítěte na informace obsaženo v § 31 odst. 3 ZOR. Ten stanoví, že dítě, které je schopno s ohledem na stupeň svého vývoje vytvořit si vlastní názor a posoudit dosah opatření jeho se týkajících, má právo obdržet potřebné informace a svobodně se vyjadřovat ke všem rozhodnutím rodičů, týkajících se podstatných záležitostí jeho osoby a být slyšeno v každém řízení, v němž se o takových záležitostech rozhoduje. Podobně toto právo upravuje též § 8 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“).

Pokud jde o článek 7, týká se řešení sporů ohledně styku. Stanoví, že soudy mají informovat rodiče o důležitosti styku dítěte s oběma rodiči, motivovat rodiče k uzavření přátelské dohody upravující styk s dítětem a zajistit si dostatek informací od osob s rodičovskou zodpovědností, ale i od dalších příslušných orgánů a osob.

Podle § 27 odst. 1 ZOR dohoda o styku rodičů s dítětem nepotřebuje schválení soudu. Soud styk rodičů s dítětem upraví, vyžaduje-li to zájem na jeho výchově a poměry v rodině (viz § 27 odst. 2 ZOR).

Zařízení sociálně-právní ochrany mohou zřizovat obce, kraje a pověřené osoby podle § 39 a § 48 odst. 2, písm. c) zákona č. 359/1999 Sb. Jedná se zejména o zařízení odborného poradenství pro péči o děti, zařízení sociálně výchovné činnosti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a jiné. Mediaci v rodinných sporech zajišťují v České republice orgány sociální péče, zejména manželské a rodinné poradny.

Poradenskou činnost poskytují obecní úřady obcí s rozšířenou působností, které v souladu s § 11 písm. a) až c) zákona č. 359/1999 Sb. pomáhají rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě, poskytují rodičům poradenství při výchově a vzdělávání dítěte a pořádají různé přednášky a kurzy zaměřené na řešení problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností může též uložit rodičům povinnost využít pomoc odborného poradenského zařízení, pokud rodiče nezajistili dítěti odbornou pomoc, ačkoliv dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje a obecní úřad takovou pomoc dítěti již předtím doporučil. Zmíněný úřad může tuto povinnost uložit i osobám odpovědným za výchovu dítěte (viz § 12 zákona č. 359/1999 Sb.).

Článek 8 odst. 1 Úmluvy ukládá povinnost smluvním státům motivovat rodiče a další osoby mající rodinná pouta s dítětem k tomu, aby při uzavírání a pozměňování dohod upravujících styk s dítětem dodržovali zásady stanovené v člancích 4 až 7. Upřednostňují se dohody v písemné podobě. V České republice plnění požadavků tohoto článku Úmluvy napomáhají soudy, zařízení sociálně - právní ochrany a manželské a rodinné poradny, tak jak je uvedeno shora.

Pokud se jedná o zajištění vykonatelnosti rozhodnutí o styku s dítětem ve smyslu čl. 9 Úmluvy, podotýkáme, že Česká republika je smluvní stranou Evropské úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí, přijaté v Lucemburku dne 20. května 1980, která v čl. 7 stanoví, že rozhodnutí o výchově vydané v jednom smluvním státě bude uznáno, a pokud je vykonatelné, bude prohlášeno za vykonatelné ve všech ostatních smluvních státech Úmluvy.

Ve věcech výchovy a výživy nezletilých a v jiných věcech jich se týkajících, jsou-li občany České republiky, je dána pravomoc českých soudů i tehdy, žijí-li v cizině (viz § 39 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZMPS“).

Ustanovení § 39 odst. 2 ZMPS stanoví, že péči nad nezletilým příslušníkem České republiky, který žije v cizině a není v rodičovské péči, může převzít také český konzulární orgán, a to v rozsahu pravomoci soudu, uznává-li takovou pravomoc stát, v němž nezletilý žije. Pravomoc českého soudu ve vztahu k nezletilci - cizímu státnímu příslušníkovi, který žije na území České republiky, je omezena na opatření nutná k jeho ochraně a k ochraně majetku tohoto nezletilce. Povinností soudu je vyrozumět orgán domovského státu nezletilce o těchto opatřeních. Teprve když orgán domovského státu v přiměřené době poměry nezletilého neupraví, učiní tak český soud.

Článek 10 Úmluvy vymezuje povinnost smluvních států zajistit a prosazovat používání ochranných nástrojů a záruk, pokud jde o uplatňování rozhodnutí o styku s dítětem. To platí jak pro vnitrostátní případy, tak pro případy s mezinárodním prvkem. Mezi tato opatření mohou patřit např.: a) záruky, že osoba, která má dítě v péči, nebude bránit jiné oprávněné osobě ve styku s dítětem, tj. složení finanční jistiny, uložení pokuty, úřední dohled nad kontaktem s dítětem; b) záruky, že dítě bude řádně vráceno osobě, která má dítě v péči (rozumí se vráceno osobou, u které dítě standardně nežije), tj. složení finanční jistiny, zástavní právo na majetek, uložení pasu/osobních dokladů u příslušného úřadu státu, kde se styk uskuteční, požadavek na předložení dokladu o uznání rozhodnutí o styku s dítětem soudy/úřady státu, kde se má kontakt uskutečnit, povinnost pravidelného ohlášení se na příslušném úřadě v místě styku s dítětem.

Ochranné nástroje a záruky uvedené v čl. 10 odst. 2 písm a), b) mohou české soudy použít při vydání rozhodnutí podle § 176 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se zejména o rozhodnutí o výchově a výživě, o styku rodičů, prarodičů a sourozenců s nimi, o navrácení dítěte, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti a další. V souladu s § 26 ZOR mohou soudy při rozhodování o svěření dítěte do výchovy a rozhodování o úpravě výkonu

rodičovské zodpovědnosti stanovit např. povinnost uhradit náklady spojené s cestou a ubytováním dítěte, podle okolností případu určit, kdo bude hradit tyto náklady.

Podle čl. 10 odst. 1 Úmluvy je každá smluvní strana povinna oznámit depozitáři do tří měsíců od vstupu Úmluvy v platnost pro danou smluvní stranu, jaké druhy záruk (vedle povinného uznávání a výkonu cizích rozhodnutí a odborného dohledu nad kontaktem ještě alespoň tři další) jsou zakotveny v jejím vnitrostátním právu. Navrhuje se, aby ústřední orgán určený podle článku 11 Úmluvy oznámil depozitáři Úmluvy, že české soudy mohou vedle výše zmíněných záruk uložit podle OSŘ pořádkovou pokutu, úhradu nákladů spojených s cestou a ubytováním dítěte, vydat rozhodnutí o navrácení dítěte a nařídit jeho výkon nebo vydat nové rozhodnutí o výchově nezletilého dítěte podle § 27 odst. 2 a § 28 ZOR. V oblasti trestní je to např. stíhání osoby, která brání kontaktu s dítětem, pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 3 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci, které Česká republika uzavřela s řadou evropských a dalších států světa, obsahují také ustanovení o uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, mezi něž patří také rozhodnutí ve věcech rodinných. Podmínky uznání a výkonu těchto rozhodnutí jsou stanoveny v jednotlivých smlouvách.

Článek 11 stanoví povinnost smluvních států určit ústřední orgán, který bude plnit funkce stanovené touto úmluvou v případech přeshraničního styku. Navrhuje se určit ústředním orgánem za Českou republiku pro účely této úmluvy Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, se sídlem v Brně, Benešova 22.

Článek 12 Úmluvy vymezuje povinnosti ústředních orgánů při provádění a aplikaci Úmluvy.

Úmluva upravuje ve svém článku 13 povinnosti soudních orgánů, ústředních orgánů a dalších dotčených úřadů smluvních států spolupracovat, poskytovat potřebné informace a pomáhat dětem, rodičům a dalším osobám především při zahajování řízení ohledně přeshraničního styku.

Článek 14 ukládá smluvním stranám povinnost zavést systém uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově a styku s dětmi vydaných v jiných státech, včetně možnosti uznání platnosti a vykonatelnosti takových rozhodnutí předtím, než se kontakt uskuteční. Česká právní úprava v zákoně o rodině a občanském soudním řádu požadavkům článků 13 a 14 této úmluvy vyhovuje.

Soudní orgán smluvního státu, ve kterém se má vykonat rozhodnutí o přeshraničním styku vydané v jiném smluvním státě, může v řízení o uznání nebo prohlášení tohoto rozhodnutí vykonatelným předmětné rozhodnutí změnit, ve smyslu čl. 15 Úmluvy, jestliže je to nezbytné pro výkon práva styku. Nesmí však nikdy změnit podstatu cizího rozhodnutí, tj. např. vyloučit právo rodiče na styk s dítětem.

Opatření k navracení dítěte zmíněná v čl. 16 Úmluvy jsou obdobná opatřením stanoveným v čl. 8 - 20 Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 28.12. 1992 (č. 34/1998 Sb.). V českém právním řádu upravuje povinnosti příslušných orgánů při zajišťování návratu dětí nacházejících se v cizině § 36 zákona č. 359/1999 Sb., tj. zastupitelských úřadů České republiky v cizině a dalších subjektů sociálně - právní ochrany dětí.

Článek 17 stanoví, že kromě nákladů na repatriaci nebudou smluvní státy požadovat od žadatele úhradu opatření přijatých ústředním orgánem daného státu.

Sdělení zasílaná ústředním orgánům se podle čl. 18 Úmluvy vyhotovují v úředním jazyce osloveného státu nebo v angličtině nebo ve francouzštině. Smluvní stát Úmluvy může prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy vznést námitku proti používání francouzštiny nebo angličtiny při vyhotovování sdělení nebo jiných listin zasílaných jeho ústředním orgánům.

Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně komunikuje bez problémů v obou jazycích se smluvními stranami výše citované Evropské úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a o obnovení výchovy dětí, jakož i se smluvními stranami příslušných Haagských úmluv. Domníváme se, že není z těchto důvodů

třeba, aby Česká republika vznášela námitku proti používání některého z těchto jazyků podle čl. 18 odst. 3 Úmluvy.

Článek 19 řeší vztah této úmluvy k Evropské úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí.

V článku 20 Úmluvy jsou vyjmenovány mezinárodní úmluvy, které jí nejsou dotčeny. Stanoví, že nic v této úmluvě nebrání smluvním stranám uzavírat další mezinárodní úmluvy, které rozvíjejí její ustanovení nebo rozšiřují její pole působnosti.

Článek 21 upravuje způsob předkládání návrhů na změny Úmluvy a jejich zasílání depozitáři a jednotlivým smluvním stranám, jakož i proceduru jejich přijetí.

Závěrečná ustanovení Úmluvy mají standardní povahu. Úmluva nepřipouští možnost výhrad k žádnému ze svých ustanovení.

Sjednání a ratifikace Úmluvy si nevyžádají provedení změn v českém právním řádu a nebudou mít za následek zvýšení výdajů ze státního rozpočtu.

Předkládaná Úmluva je v souladu s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva, jakož i se závazky z obdobných mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Úmluva je svým charakterem mezinárodní smlouvou prezidentského charakteru podle čl. 49 písm. e) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a proto vyžaduje před svojí ratifikací souhlasu obou komor Parlamentu České republiky.

V Praze dne 30. října 2002

předseda vlády
PhDr. Vladimír Špidla v. r.

Úmluva o styku s dětmi

Preamble

Členské státy Rady Evropy a ostatní signatářské státy,

Přihlížejíce k Evropské úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí z 20. května 1980 (ETS č. 105);

Přihlížejíce k Haagské úmluvě z 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí a Haagské úmluvě z 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí;

Přihlížejíce k Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 z 29. května 2000 o jurisdikci a uznávání a výkonu rozsudků v manželských věcech a ve věcech rodičovské odpovědnosti obou manželů za děti;

Uznávajíce, že v souladu s různými mezinárodními právními nástroji Rady Evropy a s článkem 3 Úmluvy Spojených národů o právech dítěte z 20. listopadu 1989 jsou primární nejlepší zájmy dítěte;

Vědomy si potřeby dalších norem k zajištění styku mezi dětmi a jejich rodiči a dalšími osobami majícími rodinná pouta s dětmi tak, jak je chrání článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. listopadu 1950 (ETS č. 05);

Přihlížejíce k článku 9 Úmluvy Spojených národů o právech dítěte, který stanoví právo dítěte, jež je odděleno od jednoho nebo obou rodičů, na zachování pravidelných osobních vztahů a přímého styku s oběma rodiči vyjma situací, kdy je to v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte;

Přihlížejíce k odstavci 2 článku 10 Úmluvy Spojených národů o právech dítěte, který stanoví právo dítěte, jehož rodiče žijí v různých státech, na zachování pravidelných osobních vztahů a přímých styků s oběma rodiči, kromě výjimečných okolností;

Vědomy si přání uznávat za nositele práv nejen rodiče, ale i děti;

Souhlasíce následně nahradit pojem „přístup k dítěti“ pojmem „styk s dítětem“;

Přihlížejíce k Evropské úmluvě o výkonu práv dětí (ETS č. 160) a přání prosazovat opatření na pomoc dětem ve věcech styku s rodiči a jinými osobami majícími rodinné vztahy s dítětem;

Souhlasíce s potřebou styku dětí nejen s rodiči, ale i s určitými dalšími osobami majícími rodinná pouta s dětmi, a důležitosti toho, aby rodiče a tyto další osoby udržovali styk s dětmi v souladu s nejlepšími zájmy dítěte;

S vědomím potřeby prosazovat na úrovni států přijímání společných zásad pro styk s dětmi, a zvláště pak s cílem usnadnit aplikaci mezinárodních právních nástrojů v této oblasti;

Uvědomujíce si, že zavedené mechanismy pro zajišťování výkonu cizích rozhodnutí ve věcech styku s dětmi budou pravděpodobně poskytovat uspokojivé výsledky, pokud zásady, na jejichž základě se tato rozhodnutí vydávají, budou obdobné jako zásady platné ve státě, který vykonává takovéto cizí rozhodnutí;

Uznávajíce potřebu, že v situacích, kdy děti a rodiče a další osoby mající rodinná pouta s dětmi žijí v různých státech, je třeba povzbuzovat soudní orgány k tomu, aby častěji uplatňovaly přeshraniční styk a tak zvyšovaly důvěru všech dotčených osob v to, že děti budou po ukončení návštěvy vráceny;

Uvědomujíce si, že zavedení efektivních ochranných nástrojů a dodatečných záruk s velkou pravděpodobností zajistí vrácení dětí zejména po ukončení přeshraničního styku;

Uvědomujíce si, že dodatečný mezinárodní nástroj je nezbytný k zajištění řešení vztahujících se zejména k přeshraničnímu styku s dětmi;

Přejíce si zavést spolupráci mezi veškerými ústředními orgány a dalšími orgány s cílem prosazovat a zlepšovat styk mezi dětmi a jejich rodiči a dalšími osobami majícími rodinná pouta s těmito dětmi, zvláště pak prosazovat soudní spolupráci v případech přeshraničního styku;

Se dohodly následovně:

Kapitola I – Předmět Úmluvy a definice

Článek 1 – Předmět Úmluvy

Předmětem této úmluvy je:

- a) stanovit všeobecné zásady pro vydávání rozhodnutí o styku;
- b) stanovit vhodné ochranné nástroje a záruky k zajištění řádného uplatňování styku a okamžitého vrácení dětí po uplynutí doby styku;
- c) zavést spolupráci mezi ústředními orgány, soudními orgány a dalšími orgány s cílem prosazovat a zlepšovat styk mezi dětmi a jejich rodiči, a dalšími osobami majícími rodinná pouta s dětmi.

Článek 2 – Definice

Pro účely této úmluvy:

- a) „styk“ znamená:
  - i. pobyt dítěte, které po omezenou dobu zůstane nebo se setká s nějakou osobou uvedenou v člancích 4 až 5, se kterou obvykle nežije;
  - ii. jakákoliv forma komunikace mezi dítětem a touto osobou;
  - iii. poskytnutí informací této osobě o dítěti nebo dítěti o této osobě.
- b) „rozhodnutí o styku“ znamená rozhodnutí soudního orgánu ohledně styku včetně dohody upravující styk, kterou potvrdil příslušný soudní orgán nebo která byla formálně sepsána nebo zaregistrována jako originální listina a je tudíž vykonatelná;
- c) „dítě“ znamená osobu do 18 let věku, s ohledem na kterou lze vydat nebo vykonat rozhodnutí o styku ve smluvním státě;
- d) „rodinná pouta“ znamená úzký vztah jako vztah mezi dítětem a jeho prarodiči nebo sourozenci založený na právu nebo na faktických rodinných vztazích;
- e) „soudní orgán“ znamená soud nebo správní orgán mající stejné pravomoci.

Kapitola II – Všeobecné zásady pro vydávání rozhodnutí o styku

Článek 3 – Aplikace zásad

Smluvní státy přijmou taková legislativní a jiná opatření, která mohou být případně nutná k zajištění toho, aby soudní orgány při přijímání, pozměňování, pozastavení výkonu nebo zrušení rozhodnutí o styku uplatňovaly zásady obsažené v této kapitole.

Článek 4 – Styk mezi dítětem a jeho rodiči

1. Dítě a jeho rodiče mají právo navázat a udržovat vzájemný pravidelný styk.
2. Tento styk lze omezit nebo vyloučit pouze tam, kde to je nezbytné v nejlepším zájmu dítěte.
3. V případě, že není v nejlepším zájmu dítěte udržovat styk s jedním z rodičů bez dohledu, je třeba zvážit možnost osobního styku s dohledem nebo jiné formy styku s tímto rodičem.

Článek 5 – Styk mezi dítětem a jinými osobami než rodiči dítěte

1. Pokud to je v nejlepším zájmu dítěte, lze rozhodnout o styku mezi dítětem a osobami jinými než jeho rodiči, které mají s dítětem rodinná pouta.
2. Smluvní státy mohou dle své úvahy toto ustanovení rozšířit i na osoby jiné než osoby uvedené v odstavci 1 a pokud tak učiní, pak tyto státy mohou rozhodnout, které aspekty styku podle definice v článku 2 písmeno a) budou aplikovat.

Článek 6 – Právo dítěte na informaci, konzultaci a vyjádření vlastního názoru

1. Dítě, které má podle vnitrostátních právních předpisů dostatečnou schopnost chápání, a pokud toto není zjevně v rozporu s jeho nejlepšími zájmy, má právo:
  - dostávat veškeré příslušné informace;
  - být konzultováno;
  - vyjadřovat vlastní názor.

2. Těmto názorům a prokázaným přáním a pocitům dítěte se přikládá náležitá váha.

Článek 7 – Řešení sporů ohledně styku

Při řešení sporů ohledně styku soudní orgány přijmou veškerá vhodná opatření:

- a) k zajištění toho, aby oba rodiče byli informováni o důležitosti, kterou pro dítě a oba z nich má zavedení a udržování pravidelného styku s dítětem;
- b) k tomu, aby rodiče a další osoby mající rodinná pouta s dítětem byli motivováni k uzavření smírčí dohody upravující styk s dítětem, a zvláště pak aby se k tomuto použila rodinná mediace a další způsoby řešení sporů;
- c) k tomu, aby si před vydáním rozhodnutí, zajistily dostatek informací, a to především od osob s rodičovskou zodpovědností, a tak rozhodly v nejlepším zájmu dítěte, a případně si vyžádaly další informace od jiných příslušných orgánů či osob.

Článek 8 – Dohody upravující styk s dítětem

1. Smluvní státy jsou povinny vhodnými prostředky povzbuzovat rodiče a další osoby mající rodinná pouta s dítětem k tomu, aby při uzavírání či pozměňování dohod upravujících styk s dítětem dodržovali zásady stanovené v článcích 4 až 7. Upřednostňují se dohody v písemné podobě.
2. Soudní orgány jsou povinny na návrh tyto dohody upravující styk s dítětem potvrdit, pokud vnitrostátní právní předpisy nestanoví jinak a pokud dohoda není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte.

Článek 9 – Výkon rozhodnutí o styku s dítětem

Smluvní státy přijmou veškerá vhodná opatření k zajištění vykonatelnosti rozhodnutí o styku s dítětem.

Článek 10 – Ochranné nástroje a záruky v oblasti styku s dítětem

1. Smluvní státy jsou povinny zavést a prosazovat používání ochranných nástrojů a záruk. Jsou povinny prostřednictvím ústředních orgánů generálnímu tajemníkovi Rady Evropy do třech měsíců po datu vstupu v platnost této úmluvy pro tento smluvní stát sdělit nejméně tři kategorie ochranných nástrojů a záruk zakotvených ve vnitrostátních právních předpisech kromě ochranných nástrojů a záruk uvedených v odstavci 3 článku 4 a pod písmenem b) odstavce 1 článku 14 Úmluvy. Změny těchto ochranných nástrojů a záruk je třeba sdělit co nejdříve.
2. Pokud si to vyžádají okolnosti dané věci, soudní orgány mohou kdykoliv rozhodnout o styku s dítětem při aplikaci jakýchkoliv ochranných nástrojů a záruk, a to jak pro účely zajištění vykonatelnosti příslušného rozhodnutí, tak pro to, aby dítě bylo po ukončení styku vráceno do místa obvyklého bydliště nebo, aby nebylo nepatřičně odvečeno.
  - a) Ochranné nástroje a záruky pro zajištění řádného výkonu rozhodnutí mohou především zahrnovat:
    - dohled nad stykem;
    - povinnost osoby uhradit náklady spojené s cestou a ubytováním dítěte a případně osoby doprovázející dítě;
    - složení kauce osobou, se kterou dítě obvykle bydlí, k zajištění toho, aby se osobě usilující o styk s dítětem v tomto styku nebránilo;
    - pokuta, kterou lze uložit osobě, se kterou dítě obvykle bydlí, pokud tato osoba odmítá plnit rozhodnutí upravující styk s dítětem.
  - b) Ochranné nástroje a záruky pro zajištění vrácení dítěte nebo k prevenci nepatřičného odvečení dítěte mohou především zahrnovat:
    - odevzdání cestovního dokladu či průkazu totožnosti a případně předložení dokladu o tom, že osoba usilující o styk uvědomila příslušný konzulární úřad o tomto odevzdání po dobu průběhu styku;
    - finanční záruky;
    - zástavy majetku;
    - závazky či prohlášení učiněná před soudem;

- povinnost osoby, která uplatňuje právo styku s dítětem, se pravidelně s dítětem dostavovat k příslušnému orgánu jako je orgán péče o mládež nebo policejní stanice v místě, kde se má právo styku vykonat;
  - povinnost osoby usilující o styk předložit doklad vystavený státem, kde se má právo styku s dítětem vykonat, potvrzující uznání rozhodnutí a prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí o výchově a styku, a to buď před vydáním rozhodnutí o styku nebo před začátkem styku;
  - stanovení podmínek souvisejících s místem, kde se má právo styku vykonat, a případně povinnost zaregistrovat zákaz toho, aby dítě opustilo území státu, kde se vykonává právo styku, do národního nebo hraničního informačního systému.
3. Veškeré tyto ochranné nástroje a záruky se vyhotoví v písemné podobě nebo se doloží v písemné podobě a budou součástí rozhodnutí o styku nebo potvrzené dohody.
4. Pokud tyto ochranné nástroje nebo záruky mají být prováděny v jiném smluvním státě, příslušný soudní orgán pokud možno v rozhodnutí stanoví takové ochranné nástroje nebo záruky, které lze na území druhého smluvního státu realizovat.

Kapitola III – Opatření k prosazování a zlepšení přeshraničního styku

Článek 11 – Ústřední orgány

1. Smluvní státy určí ústřední orgán, který bude plnit funkce stanovené touto úmluvou v případech přeshraničního styku.
2. Federální státy, které mají víc než jeden právní řád, nebo státy mající autonomní územní celky mohou určit více než jeden ústřední orgán a vymezit územní nebo osobní rozsah jejich funkcí. Pokud stát určil více než jeden ústřední orgán, tento stát označí jeden z těchto ústředních orgánů, kterému se mohou zasílat sdělení k předání příslušnému ústřednímu orgánu v rámci daného státu.
3. Generální tajemník Rady Evropy musí být informován o určení podle tohoto článku.

Článek 12 – Povinnosti ústředních orgánů

Ústřední orgány smluvních států jsou povinny:

- a) mezi sebou spolupracovat a prosazovat spolupráci mezi příslušnými orgány včetně soudních orgánů svých zemí k dosažení účelu této úmluvy. Jsou povinny jednat s patřičným urychlením;
- b) ve snaze usnadnit aplikaci této úmluvy si vzájemně poskytovat informace ohledně příslušných právních předpisů upravujících rodičovskou odpovědnost včetně styku a další podrobnější informace o ochranných nástrojích a zárukách kromě těch, které jsou již uvedeny v odstavci 1 článku 10, a o dostupných službách (včetně právních služeb hrazených státem či jinak), jakožto i informace o změnách těchto právních předpisů a služeb;
- c) přijmout veškeré vhodné kroky ke zjištění místa pobytu dítěte;
- d) zajistit předávání žádostí příslušných orgánů o informace ohledně právního a skutkového stavu probíhajících řízení;
- e) vzájemně se průběžně informovat o případných potížích, které by mohly vzniknout při aplikaci této úmluvy, a pokud možno odstranit překážky její aplikace.

Článek 13 – Mezinárodní spolupráce

1. Soudní orgány, ústřední orgány, sociální a jiné dotčené úřady smluvních států jsou povinny v rámci svých kompetencí spolupracovat pokud jde o řízení týkající se přeshraničního styku.
2. Ústřední orgány jsou povinny zejména pomáhat soudním orgánům smluvních států při vzájemné komunikaci a získávání takových informací a pomoci, které mohou být pro ně nutné k plnění předmětu této úmluvy.
3. V přeshraničních případech pak tyto ústřední orgány pomáhají dětem, rodičům a dalším osobám majícím rodinná pouta s dítětem, a to především při zahajování řízení ohledně přeshraničního styku.

Článek 14 – Uznávání a výkon rozhodnutí o přeshraničním styku

1. Smluvní státy jsou povinny, kde je to možné v souladu s příslušnými mezinárodními nástroji, zavést:
  - a) systém uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných v jiných smluvních státech, kterými se upravují styk a práva výchovy dětí;
  - b) řízení, ve kterém by rozhodnutí o styku a právu výchovy vydaná v jiných smluvních státech mohla být uznána a prohlášena vykonatelnými před výkonem práva styku v dotčeném státě.
2. Pokud nějaký smluvní stát podmíní uznání nebo výkon cizího rozhodnutí nebo obojí existencí smlouvy nebo vzájemností, může považovat tuto úmluvu za právní základ pro uznání nebo výkon cizího rozhodnutí nebo obojí, kterým se upravuje styk.

Článek 15 – Podmínky pro provádění rozhodnutí o přeshraničním styku

Soudní orgán smluvního státu, ve kterém se má vykonat rozhodnutí o přeshraničním styku vydané v jiném smluvním státě, může při uznání nebo prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí o styku nebo kdykoliv později stanovit nebo přizpůsobit podmínky jeho provádění stejně jako ochranné nástroje nebo záruky s ním spojené, pokud je toto nezbytné pro usnadnění výkonu práva styku za předpokladu, že jsou splněny podstatné body daného rozhodnutí a vzaty do úvahy změny okolností nebo ujednání mezi dotčenými osobami. Toto cizí rozhodnutí však nikdy nesmí být změněno ve své podstatě.

Článek 16 – Vrácení dítěte

1. Pokud není dítě na konci přeshraničního styku uskutečněného na základě rozhodnutí o styku vráceno, příslušný orgán na návrh zajistí okamžité vrácení dítěte a případně uplatní příslušná ustanovení mezinárodních nástrojů, vnitrostátních právních předpisů a tam, kde je to vhodné, uplatní ty ochranné

nástroje a záruky, které jsou případně stanoveny v daném rozhodnutí upravujícím styk.

2. Rozhodnutí o vrácení dítěte se vydá, pokud možno, do šesti týdnů od data podání žádosti o vrácení.

Článek 17 – Náklady

Kromě nákladů na repatriaci se každý smluvní stát zavazuje, že nebude od žadatele požadovat náhradu nákladů za opatření přijatá ústředním orgánem daného státu jménem žadatele v souladu s touto úmluvou.

Článek 18 – Jazykové požadavky

1. Pokud zvláštní dohody mezi ústředními orgány nestanoví jinak:
  - a) sdělení ústřednímu orgánu osloveného státu se vyhotovují v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto státu nebo se opatří překladem do tohoto jazyka;
  - b) ústřední orgán osloveného státu je však povinen přijmout sdělení v angličtině nebo francouzštině nebo sdělení opatřené překladem do jednoho z těchto jazyků.
2. Sdělení zaslaná ústředním orgánem osloveného státu včetně výsledků provedeného šetření se vyhotoví v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto státu nebo v anglickém či francouzském jazyce.
3. Smluvní stát však může prohlášením adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy vznést námitku proti používání francouzského nebo anglického jazyka podle odstavců 1 a 2 tohoto článku, avšak nikoliv proti oběma jazykům, při vyhotovování žádostí nebo jiných listin zasílaných jeho ústředním orgánům.

Kapitola IV – Vztah k jiným úmluvám

Článek 19 – Vztah k Evropské úmluvě o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí

Odstavce 2 a 3 článku 11 Evropské úmluvy z 20.května 1980 (ETS č. 105) o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí se neuplatňují na vztahy mezi smluvními státy, které jsou zároveň i smluvními státy této úmluvy.

Článek 20 – Vztah k jiným úmluvám

1. Touto úmluvou nejsou dotčeny žádné mezinárodní úmluvy, kterých jsou smluvní státy této úmluvy stranami nebo se jimi stanou, a jež obsahují ustanovení ohledně záležitostí upravených touto úmluvou. Touto úmluvou není především dotčena aplikace následujících úmluv:
  - a) Haagské úmluvy z 5. října 1961 o příslušnosti orgánů a právu použitelném pro ochranu nezletilých;
  - b) Evropské úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí z 20. května 1980 v souladu s článkem 19 výše;
  - c) Haagské úmluvy z 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí;
  - d) Haagské úmluvy z 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí;
2. Nic v této úmluvě stranám nebrání uzavírat mezinárodní smlouvy, které doplňují nebo rozvíjejí ustanovení této úmluvy nebo rozšiřují její pole působnosti.
3. Smluvní státy, které jsou členy Evropského společenství, uplatňují ve svých vzájemných vztazích pravidla Společenství a tudíž neuplatňují pravidla vyplývající z této úmluvy, vyjma případů, kdy pro danou oblast žádná taková pravidla Společenství neexistují.

Kapitola V – Změny této úmluvy

Článek 21 – Změny

1. Veškeré návrhy na změnu této úmluvy předložené smluvní stranou se zašlou generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, který je předá členským státům Rady Evropy, každému signatáři, každému smluvnímu státu, Evropskému společenství, každému státu, který byl vyzván k podpisu úmluvy v souladu s ustanoveními článku 22, a každému státu, který byl vyzván k přístupu k Úmluvě v souladu s ustanoveními článku 23.
2. Veškeré změny navržené smluvní stranou se zašlou Evropskému výboru pro právní spolupráci (CDCJ), který své stanovisko k navržené změně předloží Výboru ministrů.
3. Výbor ministrů navrženou změnu a stanovisko CDCJ přezkoumá a po konzultaci smluvních stran Úmluvy, které nejsou členy Rady Evropy, může danou změnu přijmout.
4. Znění změny přijaté Výborem ministrů v souladu s odstavcem 3 tohoto článku se zašle smluvním stranám k přijetí.
5. Veškeré změny přijaté v souladu s odstavcem 3 tohoto článku vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období jednoho měsíce po datu, kdy všechny smluvní strany uvědomily generálního tajemníka o přijetí změny.

Kapitola VI – Závěrečná ustanovení

Článek 22 – Podpis a vstup v platnost

1. Tato úmluva bude otevřena k podpisu členským státům Rady Evropy, nečlenským státům, které se podílely na jejím vypracování, a Evropskému společenství.
2. Tato úmluva podléhá ratifikaci, přijetí nebo souhlasu. Ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo souhlasu se uloží u generálního tajemníka Rady Evropy.
3. Tato úmluva vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po datu, kdy tři státy včetně nejméně dvou členských států Rady

Evropy vyjádřily svůj souhlas s tím, aby byly touto úmluvou vázány v souladu s ustanoveními předchozího odstavce.

4. Ohledně států uvedených v odstavci 1 nebo Evropského společenství, které následně vyjádří svůj souhlas, aby byly úmluvou vázány, vstoupí tato úmluva v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po datu uložení ratifikačních listin, listin o přijetí nebo souhlasu.

Článek 23 – Přístup k úmluvě

1. Po vstupu této úmluvy v platnost může Výbor ministrů Rady Evropy po konzultaci smluvních stran vyzvat i nečlenské státy Rady Evropy, které se neúčastnily přípravy této úmluvy, aby k této úmluvě přistoupily na základě většinového rozhodnutí podle článku 20, písmeno d) Statutu Rady Evropy a jednomyslného souhlasu zástupců smluvních států oprávněných zasedat ve Výboru ministrů.
2. Tato úmluva vstoupí pro daný přistupující stát v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po datu uložení listiny o přístupu u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 24 – Územní působnost

1. Kterýkoli stát Evropského společenství může při podpisu nebo při ukládání ratifikačních listin, listin o přijetí, souhlasu nebo přístupu určit jedno či více území, pro která bude tato úmluva platit.
2. Kterákoli strana může kdykoliv později na základě prohlášení adresovaného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit působnost této úmluvy na jakékoliv území stanovené v tomto prohlášení, za jehož mezinárodní vztahy je odpovědná nebo jehož jménem je oprávněna přijímat závazky. Tato úmluva vstoupí pro toto území v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po datu přijetí tohoto prohlášení generálním tajemníkem.
3. Veškerá prohlášení učiněná podle dvou předcházejících odstavců ve vztahu k jakémukoli území mohou být vzata zpět na základě oznámení zaslaného generálnímu tajemníkovi. Toto zpětvzetí se stane účinným první den měsíce

následujícího po uplynutí tří měsíců po datu přijetí tohoto oznámení generálním tajemníkem.

Článek 25 – Výhrady

Vůči žádnému ustanovení Úmluvy nelze učinit výhradu.

Článek 26 – Výpověď

1. Každá smluvní strana může kdykoliv tuto úmluvu vypovědět prostřednictvím oznámení zaslaného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.
2. Tato výpověď nabude účinnosti první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců po datu přijetí oznámení generálním tajemníkem.

Článek 27 – Oznámení

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady Evropy, všem signatářským státům, všem smluvním státům, Evropskému společenství, všem státům vyzvaným k podpisu této úmluvy v souladu s ustanoveními článku 22 a všem státům vyzvaným k přístupu k této úmluvě v souladu s ustanoveními článku 23:

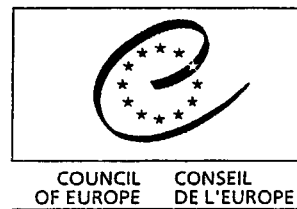
- a) veškeré podpisy;
- b) uložení ratifikačních listin, listin o přijetí, souhlasu či přístupu;
- c) datum platnosti této úmluvy v souladu s články 22 a 23;
- d) změny přijaté v souladu s článkem 21 a datum vstupu dané změny v platnost;
- e) veškerá prohlášení učiněná podle ustanovení článku 18;
- f) veškeré výpovědi podle ustanovení článku 26;
- g) veškeré další úkony, oznámení či sdělení, které se především vztahují k článkům 10 a 11 této úmluvy.

Na důkaz toho níže podepsaní, jsouce k tomu řádně zmocněni, podepsali tuto úmluvu.

Dáno ve Štrasburku dne 15. května 2003 v jazyce francouzském a anglickém, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jednom vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy předá ověřené kopie každému členskému státu Rady Evropy, nečlenským státům, které se účastnily vypracování této úmluvy, Evropskému společenství a každému státu, který byl vyzván, aby k této úmluvě přistoupil.

European Treaty Series - No. 192

CONVENTION ON CONTACT CONCERNING CHILDREN

Strasbourg, 15.V.2003

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Taking into account the European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children of 20 May 1980 (ETS No. 105);

Taking into account the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction and the Hague Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children;

Taking into account the Council Regulation (EC) No. 1347/2000 of 29 May 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and in matters of parental responsibility for children of both spouses;

Recognising that, as provided in the different international legal instruments of the Council of Europe as well as in Article 3 of the United Nations Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989, the best interests of the child shall be a primary consideration;

Aware of the need for further provisions to safeguard contact between children and their parents and other persons having family ties with children, as protected by Article 8 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 4 November 1950 (ETS No. 05);

Taking into account Article 9 of the United Nations Convention on the Rights of the Child which provides for the right of a child, who is separated from one or both parents, to maintain personal relations and direct contact with both parents on a regular basis, except when this is contrary to the child's best interests;

Taking into account paragraph 2 of Article 10 of the United Nations Convention on the Rights of the Child, which provides for the right of the child whose parents reside in different States to maintain on a regular basis, save in exceptional circumstances, personal relations and direct contacts with both parents;

Aware of the desirability of recognising not only parents but also children as holders of rights;

Agreeing consequently to replace the notion of "access to children" with the notion of "contact concerning children";

Taking into account the European Convention on the Exercise of Children's Rights (ETS No. 160) and the desirability of promoting measures to assist children in matters concerning contact with parents and other persons having family ties with children;

Agreeing on the need for children to have contact not only with both parents but also with certain other persons having family ties with children and the importance for parents and those other persons to remain in contact with children, subject to the best interests of the child;

Noting the need to promote the adoption by States of common principles with respect to contact concerning children, in particular in order to facilitate the application of international instruments in this field;

Realising that machinery set up to give effect to foreign orders relating to contact concerning children is more likely to provide satisfactory results where the principles on which these foreign orders are based are similar to the principles in the State giving effect to such foreign orders;

Recognising the need, when children and parents and other persons having family ties with children live in different States, to encourage judicial authorities to make more frequent use of transfrontier contact and to increase the confidence of all persons concerned that the children will be returned at the end of such contact;

Noting that the provision of efficient safeguards and additional guarantees is likely to ensure the return of children, in particular, at the end of transfrontier contact;

Noting that an additional international instrument is necessary to provide solutions relating in particular to transfrontier contact concerning children;

Desiring to establish co-operation between all central authorities and other bodies in order to promote and improve contact between children and their parents, and other persons having family ties with such children, and in particular to promote judicial co-operation in cases concerning transfrontier contact;

Have agreed as follows:

CHAPTER I – OBJECTS OF THE CONVENTION AND DEFINITIONS

Article 1 – Objects of the Convention

The objects of this Convention are:

- a to determine general principles to be applied to contact orders;
- b to fix appropriate safeguards and guarantees to ensure the proper exercise of contact and the immediate return of children at the end of the period of contact;
- c to establish co-operation between central authorities, judicial authorities and other bodies in order to promote and improve contact between children and their parents, and other persons having family ties with children.

Article 2 – Definitions

For the purposes of this Convention:

- a “*contact*” means:
  - i the child staying for a limited period of time with or meeting a person mentioned in Articles 4 or 5 with whom he or she is not usually living;
  - ii any form of communication between the child and such person;

- iii the provision of information to such a person about the child or to the child about such a person.
- b “*contact order*” means a decision of a judicial authority concerning contact, including an agreement concerning contact which has been confirmed by a competent judicial authority or which has been formally drawn up or registered as an authentic instrument and is enforceable;
- c “*child*” means a person under 18 years of age in respect of whom a contact order may be made or enforced in a State Party;
- d “*family ties*” means a close relationship such as between a child and his or her grandparents or siblings, based on law or on a de facto family relationship;
- e “*judicial authority*” means a court or an administrative authority having equivalent powers.

CHAPTER II – GENERAL PRINCIPLES TO BE APPLIED TO CONTACT ORDERS

Article 3 – Application of principles

States Parties shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that the principles contained in this chapter are applied by judicial authorities when making, amending, suspending or revoking contact orders.

Article 4 – Contact between a child and his or her parents

- 1 A child and his or her parents shall have the right to obtain and maintain regular contact with each other.
- 2 Such contact may be restricted or excluded only where necessary in the best interests of the child.
- 3 Where it is not in the best interests of a child to maintain unsupervised contact with one of his or her parents the possibility of supervised personal contact or other forms of contact with this parent shall be considered.

Article 5 – Contact between a child and persons other than his or her parents

- 1 Subject to his or her best interests, contact may be established between the child and persons other than his or her parents having family ties with the child.
- 2 States Parties are free to extend this provision to persons other than those mentioned in paragraph 1, and where so extended, States may freely decide what aspects of contact, as defined in Article 2 letter *a*. shall apply.

Article 6 – The right of a child to be informed, consulted and to express his or her views

- 1 A child considered by internal law as having sufficient understanding shall have the right, unless this would be manifestly contrary to his or her best interests:

- to receive all relevant information;
  - to be consulted;
  - to express his or her views.
- 2 Due weight shall be given to those views and to the ascertainable wishes and feelings of the child.

Article 7 – Resolving disputes concerning contact

When resolving disputes concerning contact, the judicial authorities shall take all appropriate measures:

- a to ensure that both parents are informed of the importance for their child and for both of them of establishing and maintaining regular contact with their child;
- b to encourage parents and other persons having family ties with the child to reach amicable agreements with respect to contact, in particular through the use of family mediation and other processes for resolving disputes;
- c before taking a decision, to ensure that they have sufficient information at their disposal, in particular from the holders of parental responsibilities, in order to take a decision in the best interests of the child and, where necessary, obtain further information from other relevant bodies or persons.

Article 8 – Contact agreements

- 1 States Parties shall encourage, by means they consider appropriate, parents and other persons having family ties with the child to comply with the principles laid down in Articles 4 to 7 when making or modifying agreements on contact concerning a child. These agreements should preferably be in writing.
- 2 Upon request, judicial authorities shall, except where internal law otherwise provides, confirm an agreement on contact concerning a child, unless it is contrary to the best interests of the child.

Article 9 – The carrying into effect of contact orders

States Parties shall take all appropriate measures to ensure that contact orders are carried into effect.

Article 10 – Safeguards and guarantees to be taken concerning contact

- 1 Each State Party shall provide for and promote the use of safeguards and guarantees. It shall communicate, through its central authorities, to the Secretary General of the Council of Europe, within three months after the entry into force of this Convention for that State Party, at least three categories of safeguards and guarantees available in its internal law in addition to the safeguards and guarantees referred to in paragraph 3 of Article 4 and in letter *b* of paragraph 1 of Article 14 of this Convention. Changes of available safeguards and guarantees shall be communicated as soon as possible.

- 2 Where the circumstances of the case so require, judicial authorities may, at any time, make a contact order subject to any safeguards and guarantees both for the purpose of ensuring that the order is carried into effect and that either the child is returned at the end of the period of contact to the place where he or she usually lives or that he or she is not improperly removed.
  - a Safeguards and guarantees for ensuring that the order is carried into effect, may in particular include:
    - supervision of contact;
    - the obligation for a person to provide for the travel and accommodation expenses of the child and, as may be appropriate, of any other person accompanying the child;
    - a security to be deposited by the person with whom the child is usually living to ensure that the person seeking contact with the child is not prevented from having such contact;
    - a fine to be imposed on the person with whom the child is usually living, should this person refuse to comply with the contact order.
  - b Safeguards and guarantees for ensuring the return of the child or preventing an improper removal, may in particular include:
    - the surrender of passports or identity documents and, where appropriate, a document indicating that the person seeking contact has notified the competent consular authority about such a surrender during the period of contact;
    - financial guarantees;
    - charges on property;
    - undertakings or stipulations to the court;
    - the obligation of the person having contact with the child to present himself or herself, with the child, regularly before a competent body such as a youth welfare authority or a police station, in the place where contact is to be exercised;
    - the obligation of the person seeking contact to present a document issued by the State where contact is to take place, certifying the recognition and declaration of enforceability of a custody or a contact order or both either before a contact order is made or before contact takes place;
    - the imposition of conditions in relation to the place where contact is to be exercised and, where appropriate, the registration, in any national or transfrontier information system, of a prohibition preventing the child from leaving the State where contact is to take place.
- 3 Any such safeguards and guarantees shall be in writing or evidenced in writing and shall form part of the contact order or the confirmed agreement.

- 4 If safeguards or guarantees are to be implemented in another State Party, the judicial authority shall preferably order such safeguards or guarantees as are capable of implementation in that State Party.

CHAPTER III – MEASURES TO PROMOTE AND IMPROVE TRANSFRONTIER CONTACT

Article 11 – Central authorities

- 1 Each State Party shall appoint a central authority to carry out the functions provided for by this Convention in cases of transfrontier contact.
- 2 Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one central authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one central authority, it shall designate the central authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate central authority within that State.
- 3 The Secretary General of the Council of Europe shall be notified of any appointment under this article.

Article 12 – Duties of the central authorities

The central authorities of States Parties shall:

- a co-operate with each other and promote co-operation between the competent authorities, including judicial authorities, in their respective countries to achieve the purposes of the Convention. They shall act with all necessary despatch;
- b with a view to facilitating the operation of this Convention, provide each other on request with information concerning their laws relating to parental responsibilities, including contact and any more detailed information concerning safeguards and guarantees in addition to that already provided according to paragraph 1 of Article 10, and their available services (including legal services, publicly funded or otherwise) as well as information concerning any changes in these laws and services;
- c take all appropriate steps in order to discover the whereabouts of the child;
- d secure the transmission of requests for information coming from the competent authorities and relating to legal or factual matters concerning pending proceedings;
- e keep each other informed of any difficulties likely to arise in applying the Convention and, as far as possible, eliminate obstacles to its application.

Article 13 – International co-operation

- 1 The judicial authorities, the central authorities and the social and other bodies of States Parties concerned, acting within their respective competence, shall co-operate in relation to proceedings regarding transfrontier contact.
- 2 In particular, the central authorities shall assist the judicial authorities of States Parties in communicating with each other and obtaining such information and assistance as may be necessary for them to achieve the objects of this Convention.

- 3 In transfrontier cases, the central authorities shall assist children, parents and other persons having family ties with the child, in particular, to institute proceedings regarding transfrontier contact.

Article 14 – Recognition and enforcement of transfrontier contact orders

- 1 States Parties shall provide, including where applicable in accordance with relevant international instruments:
  - a a system for the recognition and enforcement of orders made in other States Parties concerning contact and rights of custody;
  - b a procedure whereby orders relating to contact and rights of custody made in other States Parties may be recognised and declared enforceable in advance of contact being exercised within the State addressed.
- 2 If a State Party makes recognition or enforcement or both of a foreign order conditional on the existence of a treaty or reciprocity, it may consider this Convention as such a legal basis for recognition or enforcement or both of a foreign contact order.

Article 15 – Conditions for implementing transfrontier contact orders

The judicial authority of the State Party in which a transfrontier contact order made in another State Party is to be implemented may, when recognising or declaring enforceable such a contact order, or at any later time, fix or adapt the conditions for its implementation, as well as any safeguards or guarantees attaching to it, if necessary for facilitating the exercise of this contact, provided that the essential elements of the order are respected and taking into account, in particular, a change of circumstances and the arrangements made by the persons concerned. In no circumstances may the foreign decision be reviewed as to its substance.

Article 16 – Return of a child

- 1 Where a child at the end of a period of transfrontier contact based on a contact order is not returned, the competent authorities shall, upon request, ensure the child's immediate return, where applicable, by applying the relevant provisions of international instruments, of internal law and by implementing, where appropriate, such safeguards and guarantees as may be provided in the contact order.
- 2 A decision on the return of the child shall be made, whenever possible, within six weeks of the date of an application for the return.

Article 17 – Costs

With the exception of the cost of repatriation, each State Party undertakes not to claim any payment from an applicant in respect of any measures taken under this Convention by the central authority itself of that State on the applicant's behalf.

Article 18 – Language requirement

- 1 Subject to any special agreements made between the central authorities concerned:

- a communications to the central authority of the State addressed shall be made in the official language or in one of the official languages of that State or be accompanied by a translation into that language;
  - b the central authority of the State addressed shall nevertheless accept communications made in English or in French, or accompanied by a translation into one of these languages.
- 2 Communications coming from the central authority of the State addressed, including the results of enquiries carried out, may be made in the official language or one of the official languages of that State or in English or French.
- 3 However, a State Party may, by making a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, object to the use of either French or English under paragraphs 1 and 2 of this article, in any application, communication or other documents sent to their central authorities.

CHAPTER IV – RELATIONSHIP WITH OTHER INSTRUMENTS

Article 19 – Relationship with the European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children

Paragraphs 2 and 3 of Article 11 of the European Convention of 20 May 1980 (ETS N° 105) on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children shall not be applied in relations between States Parties which are also States Parties of the present Convention.

Article 20 – Relationships with other instruments

- 1 This Convention shall not affect any international instrument to which States Parties to the present Convention are Parties or shall become Parties and which contains provisions on matters governed by this Convention. In particular, this Convention shall not prejudice the application of the following legal instruments:
  - a the Hague Convention of 5 October 1961 on the competence of authorities and the applicable law concerning the protection of minors,
  - b the European Convention on the recognition and enforcement of decisions concerning custody of children and on restoration of custody of children of 20 May 1980, subject to Article 19 above,
  - c the Hague Convention of 25 October 1980 on the civil aspects of international child abduction,
  - d the Hague Convention of 19 October 1996 on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children.
- 2 Nothing in this Convention shall prevent Parties from concluding international agreements completing or developing the provisions of this Convention or extending their field of application.
- 3 In their mutual relations, States Parties which are members of the European Community shall apply Community rules and shall therefore not apply the rules arising from this Convention, except in so far as there is no Community rule governing the particular subject concerned.

CHAPTER V – AMENDMENTS TO THE CONVENTION

Article 21 – Amendments

- 1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by him or her to the member States of the Council of Europe, any signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 22 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 23.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ), which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the CDCJ and, following consultation of the Parties to the Convention, which are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment.
- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

CHAPTER VI – FINAL CLAUSES

Article 22 – Signature and entry into force

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Community.
- 2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which three States, including at least two member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.
- 4 In respect of any State mentioned in paragraph 1 or the European Community, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 23 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20 *d.* of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.

- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 24 – Territorial application

- 1 Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 25 – Reservations

No reservation may be made in respect of any provision of this Convention.

Article 26 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 27 – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any State signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 22 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 23 of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 22 and 23;
- d any amendment adopted in accordance with Article 21 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any declaration made under the provisions of Article 18;

- f any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 26;
- g any other act, notification or communication, in particular relating to Articles 10 and 11 of this Convention.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 15th day of May 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy, which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Community and to any State invited to accede to this Convention.

**CONVENTION SUR LES
RELATIONS PERSONNELLES
CONCERNANT LES ENFANTS**

Strasbourg, 15.V.2003

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres signataires de la présente Convention,

Tenant compte de la Convention européenne sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, du 20 mai 1980 (STE n° 105);

Tenant compte de la Convention de La Haye, du 25 octobre 1980, sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et de la Convention de La Haye, du 19 octobre 1996, concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants;

Tenant compte du Règlement (CE) n° 1347/2000 du Conseil, du 29 mai 2000, relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale des enfants communs;

Reconnaissant que, comme le prévoient les différents instruments juridiques internationaux du Conseil de l'Europe ainsi que l'article 3 de la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant du 20 novembre 1989, l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale;

Conscients de la nécessité d'adopter de nouvelles dispositions pour préserver les relations personnelles entre les enfants et leurs parents, et les autres personnes ayant des liens de famille avec les enfants, conformément à la protection assurée par l'article 8 de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, du 4 novembre 1950 (STE n° 5);

Tenant compte de l'article 9 de la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant, qui prévoit le droit pour l'enfant, séparé de ses deux parents ou de l'un d'eux, d'entretenir régulièrement des relations personnelles et des contacts directs avec ses deux parents, sauf si cela est contraire à l'intérêt supérieur de l'enfant;

Tenant compte du paragraphe 2 de l'article 10 de la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant, qui prévoit le droit pour l'enfant dont les parents résident dans des Etats différents d'entretenir, sauf circonstances exceptionnelles, des relations personnelles et des contacts directs réguliers avec ses deux parents;

Conscients de l'opportunité de reconnaître non seulement les parents, mais aussi les enfants en tant que titulaires de droits;

Convenant, en conséquence, de remplacer la notion de «droit de visite à l'égard des enfants» par celle «de relations personnelles concernant les enfants»;

Tenant compte de la Convention européenne sur l'exercice des droits des enfants (STE n° 160) et de l'opportunité de promouvoir des mesures pouvant aider les enfants dans le cadre des questions relatives aux relations personnelles avec les parents et d'autres personnes ayant des liens de famille avec les enfants;

S'accordant à reconnaître le besoin pour les enfants d'entretenir des relations personnelles non seulement avec leurs deux parents, mais aussi avec certaines autres personnes ayant des liens de famille avec les enfants, et l'importance pour les parents et ces autres personnes de rester en contact avec les enfants, sous réserve de préserver l'intérêt supérieur des enfants;

Noting the need to promote the adoption by States of common principles with respect to contact concerning children, in particular in order to facilitate the application of international instruments in this field;

Realising that machinery set up to give effect to foreign orders relating to contact concerning children is more likely to provide satisfactory results where the principles on which these foreign orders are based are similar to the principles in the State giving effect to such foreign orders;

Recognising the need, when children and parents and other persons having family ties with children live in different States, to encourage judicial authorities to make more frequent use of transfrontier contact and to increase the confidence of all persons concerned that the children will be returned at the end of such contact;

Noting that the provision of efficient safeguards and additional guarantees is likely to ensure the return of children, in particular, at the end of transfrontier contact;

Noting that an additional international instrument is necessary to provide solutions relating in particular to transfrontier contact concerning children;

Desiring to establish co-operation between all central authorities and other bodies in order to promote and improve contact between children and their parents, and other persons having family ties with such children, and in particular to promote judicial co-operation in cases concerning transfrontier contact;

Have agreed as follows:

CHAPTER I – OBJECTS OF THE CONVENTION AND DEFINITIONS

Article 1 – Objects of the Convention

The objects of this Convention are:

- a to determine general principles to be applied to contact orders;
- b to fix appropriate safeguards and guarantees to ensure the proper exercise of contact and the immediate return of children at the end of the period of contact;
- c to establish co-operation between central authorities, judicial authorities and other bodies in order to promote and improve contact between children and their parents, and other persons having family ties with children.

Article 2 – Definitions

For the purposes of this Convention:

- a “*contact*” means:
  - i the child staying for a limited period of time with or meeting a person mentioned in Articles 4 or 5 with whom he or she is not usually living;
  - ii any form of communication between the child and such person;

- iii toute communication d'information au sujet de l'enfant à cette personne, ou inversement.
- b «*décision relative aux relations personnelles*» : une décision d'une autorité judiciaire concernant des relations personnelles, y compris un accord relatif à des relations personnelles qui a été homologué par une autorité judiciaire compétente ou qui revêt la forme d'un acte authentique reçu et exécutoire;
- c «*enfant*» : une personne âgée de moins de 18 ans, à l'égard de laquelle une décision relative aux relations personnelles peut être prononcée ou exécutée dans un Etat Partie;
- d «*liens de famille*» : les relations étroites comme celles existant entre un enfant et ses grands-parents ou ses frères et sœurs, qui découlent du droit ou d'une relation de famille de fait ;
- e «*autorité judiciaire*» : un tribunal ou une autorité administrative ayant des pouvoirs équivalents.

CHAPITRE II – PRINCIPES GENERAUX A APPLIQUER AUX DECISIONS RELATIVES AUX RELATIONS PERSONNELLES

Article 3 – Application des principes

Les Etats Parties adoptent les mesures législatives et autres qui se révèlent nécessaires pour assurer que les principes contenus dans ce chapitre sont appliqués, par les autorités judiciaires, lorsqu'elles prononcent, modifient, suspendent ou révoquent des décisions relatives aux relations personnelles.

Article 4 – Relations personnelles entre un enfant et ses parents

- 1 Un enfant et ses parents ont le droit d'obtenir et d'entretenir des relations personnelles régulières.
- 2 De telles relations personnelles ne peuvent être restreintes ou exclues que lorsque cela est nécessaire dans l'intérêt supérieur de l'enfant.
- 3 Lorsqu'il n'est pas dans l'intérêt supérieur d'un enfant d'entretenir des relations personnelles sans surveillance avec l'un de ses deux parents, la possibilité d'entretenir des relations personnelles sous surveillance ou d'autres formes de relations personnelles avec ce parent doit être envisagée.

Article 5 – Relations personnelles entre un enfant et d'autres personnes que ses parents

- 1 Sous réserve de l'intérêt supérieur de l'enfant, des relations personnelles peuvent être instituées entre l'enfant et des personnes autres que ses parents ayant avec lui des liens de famille.
- 2 Les Etats Parties sont libres d'étendre cette disposition à d'autres personnes que celles mentionnées au paragraphe 1, auquel cas ils pourront décider librement des types de relations personnelles, telles que définies à l'article 2, *littera a*, qui doivent s'appliquer.

Article 6 – Le droit de l'enfant à être informé, consulté et à exprimer son opinion

- 1 Un enfant considéré selon le droit interne comme ayant un discernement suffisant a le droit, à moins que ce ne soit manifestement contraire à son intérêt supérieur :

- to receive all relevant information;
  - to be consulted;
  - to express his or her views.
- 2 Due weight shall be given to those views and to the ascertainable wishes and feelings of the child.

Article 7 – Resolving disputes concerning contact

When resolving disputes concerning contact, the judicial authorities shall take all appropriate measures:

- a to ensure that both parents are informed of the importance for their child and for both of them of establishing and maintaining regular contact with their child;
- b to encourage parents and other persons having family ties with the child to reach amicable agreements with respect to contact, in particular through the use of family mediation and other processes for resolving disputes;
- c before taking a decision, to ensure that they have sufficient information at their disposal, in particular from the holders of parental responsibilities, in order to take a decision in the best interests of the child and, where necessary, obtain further information from other relevant bodies or persons.

Article 8 – Contact agreements

- 1 States Parties shall encourage, by means they consider appropriate, parents and other persons having family ties with the child to comply with the principles laid down in Articles 4 to 7 when making or modifying agreements on contact concerning a child. These agreements should preferably be in writing.
- 2 Upon request, judicial authorities shall, except where internal law otherwise provides, confirm an agreement on contact concerning a child, unless it is contrary to the best interests of the child.

Article 9 – The carrying into effect of contact orders

States Parties shall take all appropriate measures to ensure that contact orders are carried into effect.

Article 10 – Safeguards and guarantees to be taken concerning contact

- 1 Each State Party shall provide for and promote the use of safeguards and guarantees. It shall communicate, through its central authorities, to the Secretary General of the Council of Europe, within three months after the entry into force of this Convention for that State Party, at least three categories of safeguards and guarantees available in its internal law in addition to the safeguards and guarantees referred to in paragraph 3 of Article 4 and in letter *b* of paragraph 1 of Article 14 of this Convention. Changes of available safeguards and guarantees shall be communicated as soon as possible.

-
- 2 Lorsque les circonstances de l'affaire l'exigent, les autorités judiciaires peuvent, à tout moment, subordonner une décision relative aux relations personnelles à des mesures de sauvegarde et à des garanties, en vue d'assurer à la fois la mise en œuvre de la décision et le retour de l'enfant au lieu où il vit habituellement, à l'issue de la période de visite, ou d'éviter son déplacement sans droit.
- a Les mesures de sauvegarde et les garanties visant à assurer la mise en œuvre de la décision peuvent notamment comprendre :
- la surveillance des relations personnelles;
  - l'obligation pour une personne de supporter les frais de voyage et d'hébergement de l'enfant, et, le cas échéant, de toute autre personne l'accompagnant;
  - le dépôt d'une garantie par la personne chez qui l'enfant vit habituellement, en vue d'assurer que la personne sollicitant les relations personnelles n'est pas empêchée d'avoir de telles relations;
  - une amende imposée à la personne avec laquelle l'enfant vit habituellement, dans le cas où cette personne refuserait de se conformer à la décision relative aux relations personnelles.
- b Les mesures de sauvegarde et les garanties visant à assurer le retour de l'enfant ou à empêcher un déplacement sans droit peuvent notamment comprendre:
- le dépôt de passeport ou autre document d'identité et, si nécessaire, la présentation d'un document indiquant que la personne sollicitant les relations a notifié ce dépôt pour la durée de la visite à l'autorité consulaire compétente;
  - des garanties financières;
  - des sûretés réelles sur les biens;
  - des engagements ou obligations acceptés envers les tribunaux;
  - l'obligation, pour la personne entretenant des relations personnelles avec l'enfant, de se présenter régulièrement, avec l'enfant, devant un organe compétent tel qu'un service de protection de la jeunesse ou un poste de police du lieu où les relations doivent s'exercer;
  - l'obligation, pour la personne sollicitant des relations personnelles, de présenter un document émanant de l'Etat où les relations doivent s'exercer, certifiant la reconnaissance et le caractère exécutoire d'une décision relative à la garde ou aux relations personnelles, ou aux deux, ce, avant le prononcé de la décision sollicitée ou avant l'exercice des relations;
  - l'imposition de conditions en rapport avec le lieu où les relations personnelles doivent s'exercer et, si nécessaire, l'enregistrement, dans un système d'information national ou transfrontière, d'une interdiction empêchant l'enfant de quitter l'Etat où les relations doivent avoir lieu.
- 3 Toutes ces mesures de sauvegarde et garanties doivent revêtir la forme écrite ou être prouvées par écrit, et font partie de la décision relative aux relations personnelles ou de l'accord homologué.

- 4 If safeguards or guarantees are to be implemented in another State Party, the judicial authority shall preferably order such safeguards or guarantees as are capable of implementation in that State Party.

CHAPTER III – MEASURES TO PROMOTE AND IMPROVE TRANSFRONTIER CONTACT

Article 11 – Central authorities

- 1 Each State Party shall appoint a central authority to carry out the functions provided for by this Convention in cases of transfrontier contact.
- 2 Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one central authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one central authority, it shall designate the central authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate central authority within that State.
- 3 The Secretary General of the Council of Europe shall be notified of any appointment under this article.

Article 12 – Duties of the central authorities

The central authorities of States Parties shall:

- a co-operate with each other and promote co-operation between the competent authorities, including judicial authorities, in their respective countries to achieve the purposes of the Convention. They shall act with all necessary despatch;
- b with a view to facilitating the operation of this Convention, provide each other on request with information concerning their laws relating to parental responsibilities, including contact and any more detailed information concerning safeguards and guarantees in addition to that already provided according to paragraph 1 of Article 10, and their available services (including legal services, publicly funded or otherwise) as well as information concerning any changes in these laws and services;
- c take all appropriate steps in order to discover the whereabouts of the child;
- d secure the transmission of requests for information coming from the competent authorities and relating to legal or factual matters concerning pending proceedings;
- e keep each other informed of any difficulties likely to arise in applying the Convention and, as far as possible, eliminate obstacles to its application.

Article 13 – International co-operation

- 1 The judicial authorities, the central authorities and the social and other bodies of States Parties concerned, acting within their respective competence, shall co-operate in relation to proceedings regarding transfrontier contact.
- 2 In particular, the central authorities shall assist the judicial authorities of States Parties in communicating with each other and obtaining such information and assistance as may be necessary for them to achieve the objects of this Convention.

- 3 En présence d'un élément transfrontière, les autorités centrales aident les enfants, les parents et les autres personnes entretenant des liens de famille avec l'enfant, notamment, à engager une procédure concernant les relations personnelles transfrontières.

Article 14 – Reconnaissance et exécution des décisions relatives aux relations personnelles transfrontières

- 1 Les Etats Parties doivent prévoir, le cas échéant conformément aux accords internationaux pertinents :
  - a un système de reconnaissance et d'exécution des décisions rendues dans d'autres Etats Parties relatives aux relations personnelles et au droit de garde;
  - b une procédure par laquelle des décisions relatives aux relations personnelles et au droit de garde rendues dans un autre Etat partie peuvent être reconnues et déclarées exécutoires avant l'exercice des relations personnelles dans l'Etat requis.
- 2 Si un Etat Partie subordonne la reconnaissance et/ou l'exécution d'une décision étrangère à l'existence d'un traité ou à la réciprocité, il pourra considérer la présente Convention comme fondement juridique pour la reconnaissance et/ou l'exécution d'une décision étrangère relative aux relations personnelles.

Article 15 – Modalités de la mise en œuvre des décisions relatives aux relations personnelles transfrontières

L'autorité judiciaire de l'Etat Partie dans lequel doit être mise en œuvre une décision rendue dans un autre Etat Partie concernant des relations personnelles transfrontières peut, lorsqu'elle reconnaît ou déclare exécutoire une telle décision ou à un stade ultérieur, fixer ou adapter les modalités de sa mise en œuvre ainsi que les mesures de sauvegarde et les garanties attachées à ladite décision, si cela est nécessaire pour faciliter l'exercice de ces relations, sous réserve que les éléments essentiels de la décision soient respectés et en tenant compte, en particulier, de tout changement de circonstances et des dispositions prises par les intéressés. En aucun cas, la décision ne peut faire l'objet d'un examen au fond.

Article 16 – Retour d'un enfant

- 1 Lorsque, à l'issue d'une période de relations personnelles transfrontières fondées sur une décision relative aux relations personnelles, le retour de l'enfant ne s'est pas effectué, les autorités compétentes doivent assurer, sur demande, le retour immédiat de celui-ci, le cas échéant, en appliquant les dispositions pertinentes des instruments internationaux, celles du droit national et, si cela est approprié, par la mise en œuvre des mesures de sauvegarde et des garanties éventuellement prévues par la décision relative aux relations personnelles.
- 2 Une décision concernant le retour de l'enfant doit, dans la mesure du possible, intervenir dans les six semaines suivant la date de la demande.

Article 17 – Frais

A l'exception des frais de rapatriement, chaque Etat Partie s'engage à n'exiger du demandeur aucun paiement pour toute mesure prise en son nom, en vertu de la présente Convention, par l'autorité centrale de cet Etat.

Article 18 – Conditions de langues

- 1 Sous réserve d'accords particuliers conclus entre les autorités centrales concernées:

- a communications to the central authority of the State addressed shall be made in the official language or in one of the official languages of that State or be accompanied by a translation into that language;
  - b the central authority of the State addressed shall nevertheless accept communications made in English or in French, or accompanied by a translation into one of these languages.
- 2 Communications coming from the central authority of the State addressed, including the results of enquiries carried out, may be made in the official language or one of the official languages of that State or in English or French.
- 3 However, a State Party may, by making a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, object to the use of either French or English under paragraphs 1 and 2 of this article, in any application, communication or other documents sent to their central authorities.

CHAPTER IV – RELATIONSHIP WITH OTHER INSTRUMENTS

Article 19 – Relationship with the European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children

Paragraphs 2 and 3 of Article 11 of the European Convention of 20 May 1980 (ETS N° 105) on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children shall not be applied in relations between States Parties which are also States Parties of the present Convention.

Article 20 – Relationships with other instruments

- 1 This Convention shall not affect any international instrument to which States Parties to the present Convention are Parties or shall become Parties and which contains provisions on matters governed by this Convention. In particular, this Convention shall not prejudice the application of the following legal instruments:
  - a the Hague Convention of 5 October 1961 on the competence of authorities and the applicable law concerning the protection of minors,
  - b the European Convention on the recognition and enforcement of decisions concerning custody of children and on restoration of custody of children of 20 May 1980, subject to Article 19 above,
  - c the Hague Convention of 25 October 1980 on the civil aspects of international child abduction,
  - d the Hague Convention of 19 October 1996 on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children.
- 2 Nothing in this Convention shall prevent Parties from concluding international agreements completing or developing the provisions of this Convention or extending their field of application.
- 3 In their mutual relations, States Parties which are members of the European Community shall apply Community rules and shall therefore not apply the rules arising from this Convention, except in so far as there is no Community rule governing the particular subject concerned.

CHAPITRE V – AMENDEMENTS À LA CONVENTION

Article 21 – Amendements

- 1 Tout amendement à la présente Convention proposé par une Partie devra être communiqué au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et être transmis par ce dernier aux Etats membres du Conseil de l'Europe, à tout autre Etat signataire, à tout Etat Partie, à la Communauté européenne ou à tout Etat invité à signer la présente Convention, conformément aux dispositions de l'article 22, ainsi qu'à tout Etat qui a été invité à adhérer à la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 23.
- 2 Tout amendement proposé par une Partie sera communiqué au Comité européen de coopération juridique (CDCJ), qui transmettra au Comité des Ministres son avis sur l'amendement proposé.
- 3 Le Comité des Ministres examinera l'amendement proposé et l'avis formulé sur celui-ci par le CDCJ; il pourra alors, après consultation des Parties à la Convention non membres du Conseil de l'Europe, adopter cet amendement.
- 4 Le texte de tout amendement adopté par le Comité des Ministres conformément au paragraphe 3 du présent article sera communiqué aux Parties, en vue de son acceptation.
- 5 Tout amendement adopté conformément au paragraphe 3 du présent article entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle toutes les Parties auront informé le Secrétaire Général qu'elles l'ont accepté.

CHAPITRE VI – CLAUSES FINALES

Article 22 – Signature et entrée en vigueur

- 1 La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe, des Etats non membres ayant participé à son élaboration, ainsi que de la Communauté européenne.
- 2 La présente Convention est soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation sont déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 3 La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Etats, dont au moins deux Etats membres du Conseil de l'Europe, auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention, conformément aux dispositions du paragraphe précédent.
- 4 Si un Etat visé au paragraphe 1, ou la Communauté européenne, exprime ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, cette dernière entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 24 – Territorial application

- 1 Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 25 – Reservations

No reservation may be made in respect of any provision of this Convention.

Article 26 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 27 – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any State signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 22 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 23 of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 22 and 23;
- d any amendment adopted in accordance with Article 21 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any declaration made under the provisions of Article 18;

-
- c toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention, conformément aux articles 22 et 23;
  - d tout amendement adopté conformément à l'article 21, ainsi que la date d'entrée en vigueur dudit amendement;
  - e toute déclaration formulée en vertu des dispositions de l'article 18;
  - f toute dénonciation faite en vertu des dispositions de l'article 26;
  - g tout autre acte, notification ou communication, en particulier au titre des articles 10 et 11 de la présente Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 15 mai 2003, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non-membres ayant participé à l'élaboration de la présente Convention, à la Communauté européenne et à tout autre Etat invité à adhérer à la présente Convention.